

MEHIKAMAA

MÕNISTE VALLA INFOLEHT

NR. 89

DETSEMBER 2013

Volikogu 18. novembri 2013 istungi kokkuvõte

Volikogu istungil oli kohal 8 volikogu liiget, istungilt puudus üks liige.

Vallavanema valimist oli istungile vaatama tulnud 17 inimest.

Vallavanema kohale seati üles kaks kandidaati - Katrin Roop ja Meelis Mõttus. Valituks osutus Katrin Roop. Katrin Roobi kandidatuuri pooldas 5 volikogu liiget ning Meelis Mõttuse poolt hääletas 3 volikogu liiget. Seaduses ja valla põhimääruses ettenähtud volitused saab uus vallavanem Katrin Roop valitsuse ametisse kinnitamise päevast. Seni on tal ainult üks ülesanne - moodustada valitsus.

Otsustati moodustada alljärgnevad komisjonid:

eelarve- ja majanduskomisjon,
revisjonikomisjon,
sotsiaalkomisjon,
haridus- ja kultuurikomisjon,
heakorra ja korrakaitsekomisjon.

Eelarve- ja majanduskomisjoni esimeheks valiti Tõnis-Koit Pihu.

Revisjonikomisjoni esimeheks valiti Hanno Hanimägi.

Sotsiaalkomisjoni esimeheks valiti Eve Ilisson.

Haridus- ja kultuurikomisjoni esimeheks valiti Rein Lepp.

Heakorra ja korrakaitsekomisjoni esimees jäi valimata.

Mõniste Kooli hoolekogusse nimetati Mõniste Vallavolikogu esindajaks Tõnu Lindeberg.

Hooldekodu Pihlakobar hoolekogusse nimetati volikogu esindajaks Jaanus Hass.

Võrumaa Omavalitsuste Liidu üldkoosolekule nimetati Mõniste valla esindajad ja nende asendajad:

esindaja Kaino Zilmer ja tema asendaja Hanno Hanimägi

esindaja Tõnu Lindeberg ja tema asendaja Tõnis-Koit Pihu

esindaja Jaanus Hass ja tema asendaja Eve Ilisson

Võrumaa Omavalitsuste Liidu juhatase liikmeks nimetati Katrin Roop ja tema asendajaks Tõnu Lindeberg.

Mittetulundusühingu Terve Võrumaa üldkoosolekule nimetati Mõniste valla esindajaks Katrin Roop.

Eve Mändmaa, vallasekretär

Volikogu 22.11.2013 istungi kokkuvõte

Kinnitati 4-liikmeline vallavalitsus - vallavanem ja kolm vallavalitsuse liiget. Vallavalitsuse liikmeteks said Sirje Koemets, Maiu Toom ja Jane Liiv.

Vallavanem Katrin Roobi töötasu suuruseks kinnitati 1100 eurot.

Merlika Niidumaale otsustati seoses tema volituste tähtajalise lõppemisega maksta hüvitust kolme kuu ametipalga ulatuses.

Arutati Mõniste vallas Mõniste, Saru ja Kuutsi külates vee-ettevõtja tegevuspiirkonnas vee-ettevõtja määramise küsimust.

Eve Mändmaa, vallasekretär

Kallis Mõniste valla rahvas!

Peagi on aasta 2013 ajalugu. Meile oli ta vastuolude ja katsumuste rohke. Jätame kõik halva vanasse aastasse ja tegutseme oma vallahva heaolu eest nii ühtselt nagu kümnedkonnad aastat tagasi.

Jäägu kõlama Teie südamesse järgmised luuleread:

Jõulurõõm, see täidab hinge,
võtab mure, võtab pinget,
annab südamele soojust
nagu päike eal ei loojuks.
Jõulurõõm poeb tuppa tasa,
jätab rõõmuhelbed maha,
kõikjal tunda tema hingust,
see kui tema kingitus.
Hiilib õhtuhämaruses,
tema jälgi leidub lumes,
hinges süütab küünlaleegi
rõõmu võtta ei saa keegi!

Soovin Teie peredele rahulikke jõule, meeldivat aastavahetust ja teguderohket uut aastat

Volikogu esimees Tõnu Lindeberg

KOOLISPORT kui õppimist toetav tegevus

Märkamatult oleme jõudnud II veerandiga peaaegu lõpusirgele. Väike kokkuvõte toimunud spordivõistlustest kus kooliõpilastega novembrikuus oleme osalenud.

4.-5. klassi tüdrukute rahvastepall toimus 7. novembril. Võistkonnas mängisid: Piia Kängsep, Geidi Puusalu, Greete Sarapuu, Airin Alliksoo, Stefani Mursal, Kirsika Kõiv ja 2. klassist Anett Kaupmees. Võistkonnas peab olema vähemalt 7 mängijat aga 4. klassis meil ühtegi tüdrukut pole ja 3. klassi tüdrukud ei saanud sellel päeval tulla ning tuligi panna sel korral kokku selline võistkond. Tüdrukud olid väga tublid - 2 mängu võitsime ja 2 kaotasime - kokkuvõttes alagrupis 3. koht. 28. novembril osalesime 2.-5. klassi õpilastega kombineeritud teatevõistlustel. Toimus selle võistluse esimene etapp. Finaal ja uued harjutused ootavad meid III veerandi lõpus. Siis selgub ka paremusjärjestus.

III veerand on suusaveerand. Korrastame ja vastavalt vajadusele uuendame suusavarustust ning jääme rõõmsalt talve ootama.

Kaunist advendiaega!

Kehalise kasvatuse õpetaja, vanempedagoog Virve Tamm

ÕNNI TLEME!

Tefilla-Eufrosine Taits	02.12	92
Laine Kasak	10.12	86
Helmut-Valdeko Kalamees	28.12	85
Helju-Valeria Homtšenko	26.12	84
Jaani Uibo	29.12.	83
Vello Pennula	14.12.	76
Aimi-Luule Oispuu	23.12	76
Aime Lehiste	01.12	74
Vaike Nelis	20.12	74

Lumesahkamine Mõniste vallas 2013/2014 talveperioodil

Talvise lumesahkamise teenuse osutajad selgitatakse välja vastavalt riigihangete seaduses sätestatud nõuetele, et kõigil soovijatel oleks võimalik osaleda ja oleksid hindamisel võrdsed tingimused.

Mõniste Vallavalitsus viis sel aastal läbi lihtmenetlusega hanke „Mõniste valla teede talvine lumesahkamine“. Hange oli jaotatud viieks osaks. Pakkumusest huvitatud ettevõtjatel oli võimalus teha pakkumus nii ühe kui ka mitme piirkonna kohta. Kahjuks oli lumesahkamise tööde teostamisest huvitatud isikuid vähe ja Saru küla piirkonnale ei laekunud kahel esimesel hanel ühtegi pakkumust. Kolmandat korda riigihangete registris üleväl olnud hankele, mis lõppes 9. detsembril saime lõpuks pakkuja. Igale piirkonnale laekus ainult üks pakkumus.

Lumesahkamis töid hakkavad 2013/2014 talveperioodil teostama järgmised ettevõtted:

I piirkonnas (Sakurgi, Singa, Koemetsa, Hürova, Kallaste külas) – FIE Meelis Henning

II piirkonnas (Mõniste, Hüti, Tundu, Parmupalu külas) – FIE Vello Henning

III piirkonnas (Karisöödi, Kuutsi, Tiitsa, Tursa, Villike külas) – FIE Ain Pau

IV piirkonnas (Saru küla) – FIE Ülar Koemets

V piirkonnas (Vastse-Roos, Peebu küla) – FIE Vello Henning

Mõniste Vallavalitsustel lasub kohustus lükata ainult valla kohalikke ja avalikku kasutusse määratud erateid. Tulles inimestele vastu on Mõniste Vallavalitsus aastaid lükanud ka Mõniste vallas elavate inimeste majapidamiste juurde viivaid erateid.

Palume kõigil inimestel, kes ei soovi, et valla lumelükkajad lükkaks Teie erateid, anda sellest Mõniste Vallavalitsusele teada.

Iga piirkonna lumelükkajal on tulenevalt lepingust aega oma piirkonna teed lahti lükata 24 tunni jooksul peale lumesaju lõppemist.

Palume inimestelt mõistvat suhtumist, kuna traktor ei jõua kõiki teid korraga lahti lükata. Lisaks sellele peavad inimesed ise muretsema oma eramaal asuva sissesõidu tee märgistamise eest ning vastutama selle korrasoleku eest, et traktorist teaks kust lund lükata. Hilisemate pretensioonide vältimiseks soovime kinnistu omanikel märgistada kohad, milleni traktorist võib lükata. Traktorist ei vastuta selle eest, mis jääb lume alla ja talle märkamatuks. Traktoristil pole kohustust lükata majapidamiste juures olevat kogu platsi või õueala. Sissesõidu teeäärred peavad olema hooldatud ja võsa peab olema lõigatud, et lumeraskuse tõttu alla vajunud oksad ei segaks traktori tööd ja lõhuks ära traktoril peegleid. Vallavalitsusega sõlmitud lepingu järgi peab traktorist lükkama sissesõidu tee majapidamise juurde ja võimalusel autole ümberkeeramise jaoks koha.

Lumelükkamise alustamiseks annab traktoristidele korralduse Mõniste Vallavalitsuse majandusspetsialist. Kõikide küsimuste ja probleemide korral palume pöörduda Mõniste Vallavalitsuse majandusspetsialisti Jane Liiv' a poole tel. 786 4725 või 533 31369

Jane Liiv, majandusspetsialist

Kuidas ravimite eest vähem maksta?

Tänapäeval on ravimid väga kallid. Soodusravimite omaosaluse vähendamine on haigekassa lähiaastate prioriteet. Peame oluliseks, et ravimi patsiendi poolt tasutav summa ehk omaosalus ei oleks takistuseks vajaliku ravimi kasutamisel. Omaosaluse vähendamisel on oluline patsientide teadlikkus oma õigustest soodusravimite ostmisel.

Vahe on ravimi hinnas

Mari põeb kõrgvererõhutõbe ja peab seetõttu tarvitama regulaarselt mitmeid ravimeid. Aastaid võttis ta originaalravimit Norvasc 10 mg üks kord päevas. Ühes pakis oli 30 tabletti, mida jätkus 30 päevaks. Ravimi hind 15,04 eurot. Haigekassa küll kompenseeris ravimi piirhinnast 90%, kuid sellest hoolimata pidi Mari maksma iga kord apteegis 13,48 eurot. Nüüd kirjutab perearst Marile toimeainepõhise retsepti. Mari valis apteegis kõige odavama ravimi, mille hind on 2,90 eurot. Nüüd maksab Mari apteegis vaid 1,43 eurot. Nii hoiab Mari ühes kuus raha kokku 12,05 eurot.

Mis on toimeainepõhine ravim?

Ravim koosneb toimeaine(te)st ja abiainetest. Toimeaine ravib või leevendab haigust, seevastu abiained on ravimis vajalikud selleks, et toimeaine oleks manustatav soovitud kujul (nt tabletina, salvina, aerosoolina).

Geneeriline ravim on originaalravimiga sama toimeainet sisaldav ravim. See on mõeldud samade haigusseisundite raviks ning on sama tõhus, ohutu ja kvaliteetne kui originaalravim.

Originaalravim ja geneeriline ravim

Originaalravim on esimesena leiutatud ja kasutusele võetud uut toimeainet sisaldav ravim. Tootja on selle uue ravimi osas läbi viinud kõik vajalikud uuringud ja kliinilised katsetused ning seetõttu on ka ravim kallim.

Enamasti on see ravim patenteeritud. Pärast patendiaja lõppu (tavaliselt 6–20 aasta pärast) võivad ka teised firmad hakata seda sama toimeainega ravimit tootma. Ning neid ravimeid nimetatakse geneerilisteks ravimiteks.

Geneeriline ravim on ohutu

Geneerilise ravimi tootja peab tõestama, et ravim sisaldab sama toimeainet täpselt samas koguses kui originaalravim ning see avaldab organismis samasugust mõju kui originaalravim.

Samuti peab geneerilise ravimi tootja tõestama, et ravimi tootmisprotsess vastab kehtestatud nõuetele. Geneeriline ravim võib erineda originaalravimist abiainetes osas ja ravimi välimuses osas, kuid ei tohi erineda toime tõhususe, kvaliteedi ja ohutuse osas.

Eesti apteekides turustatakse ainult selliseid ravimeid, mis on läbinud Raviameti range kontrolli.

Toimeainepõhise retsepti alusel saab valida taskukohaseima hinnaga ravimi

Ravimit määrates kirjutab arst retseptile üldjuhul ravimi toimeaine.

Kui Eestis on müügil mitu sama toimeainet sisaldavat ravimit, siis pakub apteeker erineva hinnaga preparaate ostjale valida. Nii on ostjal võimalik valida taskukohaseima hinnaga ravim.

Täna on kindlustatu omaosalus 6,41 eurot ühe retsepti kohta. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on omaosalus vähenenud 4%.

Kindlasti on seda mõjutanud asjaolu, et toimeainepõhiste retseptide osakaal on originaalravimitele kirjutatud retseptidega võrreldes möödunud aastaga kasvanud ligi 10%. Toimeainepõhine retsept võimaldab patsiendil teha apteegis kallimate originaalravimitega võrreldes soodsamaid valikuid.

Parima valiku tegemisel abistavad Teid arst ja apteeker.

Ene Kiisk
Eesti Haigekassa usaldusarst

Laste rahvatantsurühma Mürakarud tegemistest

1.-2. nov. 2013 toimus Mõniste rahvamajas laager, mille eesmärgiks koolinoorte tantsuline arendamine läbi suhtluse, laagrite ja esinemiste. Praegu peab tegelema intensiivsemalt rahvatantsuga, sest 4.-6. juuli 2014 toimub Tallinnas Aja puudutus. Puudutuse aeg XXVI laulu- ja XIX tantsupidu. Esimene ülevaatus 23. jaanuaril 2014. Laagrit korraldades on minu eesmärgiks meelde jääva laagripäeva korraldamine, kus lastel on enesearendamise võimalus. Nii ka sel korral tegid lapsed rühmatööd, millest valmisid etendused jne. Öhtul lapsed esinesid ja andsid hinnangu oma tööle. Toimusid tantsutunnid, kus õppisime selgeks kaks kohustuslikku tantsu „Koostegemise lugu“ ja „Karjapoiss on kuningas“. Laagri teisel päeval külastas meid Andre Laine, kes viis läbi tantsutunni. Kuna tema on „Karjapoiss on kuningas“ tantsu autor siis oli tema kohalolek meile väga vajalik. Pärast väsitavat päeva sõitsime lastega Värskasse, kus lapsed nautisid veemõnuseid. Teel koju tekkis üks huvitav idee. Tuli mõte kadripäeval midagi põnevat teha. Nädal hiljem sai ideest kava, mille kavandamisel ja koostamisel osalesid kõik lapsed. Eriline tänu Tarvi Langusele, kes pani kokku tekstiosa ja Arthur Lepale, kes tegi tänapäevase kadritantsu.

Kadripäeva tähistamine 24. nov.2013

Kadripäev on eestlastel vana ja rikkaliku kombestikuga tähtpäev, mis tagas karjaõnne. Juba sada aastat on see aga ennekõike kadride ehk kadrisantide jooksmise aeg kui maskeeritakse ja kogutakse andeid. Laulud ja kogu kadrirituaal sarnaneb mardipäeva omaga, samuti õnnistamissõnad ja manamised, mida kadrid pererahvale lausuvad. Siiski on neiski tavades toimunud mitmeid muutusi. Näiteks palusid 19. sajandi kadrid rohkem villu jm näputööriks vajalikku, vähem toiduaineid. Mida edasi, seda olulisemad olid kommid ja maiustused ning muidugi ka raha. Juba nimetusest selgub, et ringi rändasid ennekõike naised või naisteks riietunud.

Kadrisandid on läbi aegade kandnud valgeid ja ilusaid rõivaid, soole vaatamata on riietatud eeskätt naisteks. Maskid ei ole olnud reeglina jõulised ega koledad, vaid eeskätt nägu varjavad – varem oli väga oluline, et tulijaid ei tuntaks ära. Pererahvas omakorda püüdis igati mõistatada, kes neile saabusid.

Lapsed kirjutasid:

Piia Kängsep

See päev oli lahe ja tore. Me saime kommist ületoosi. Mulle meeldis kõik.

Kaspar Koemets

Kadripäev oli lahe, sest saime palju kommi ja niisama lõbutsesime

Kirsika Kõiv

See oli lahe, sest käisime Taheva lastekodus. Lund hakkas sadama ja saime palju ninni-nänni. Kolm krõpsupakki söödi viie minutiga kõik ära.

Kristin Valge

Mulle väga meeldis. Kõige vingem oli see, et hakkas lund sadama. Muidugi kui me laulsime siis kukkus Arthuril õnnekorv maha ja ta hakkas neid korjama. See oli nii vingel! Riki ütles, et selle kommi kogusest saab ületoosi.

Kaspar Metssalu

Kadripäev oli äge, sest sai palju nalja.

Richard Lepp

Me käisime Mürakarude rühmaga katri jooksmas Taheva sanatooriumis ja paljudes kohtades veel. Saime palju magusat ja raha. Kui rahvamajja jõudsime jagasime komme. Pärast said lapsed kommidest ületoosi.

Stefani Mursal

Mulle meeldis see väga, sest me saime palju kommi

Liisi Toomiste

Kadrisandis oli äge, sest me saime palju kommi ja 113 eurot. Arthur laulis valesti nii, et pererahvas kuulis. Siis kukkus tal korv maha.

Alice Saluorg

Meil oli koos väga äge kadripäev. Tagasi sõites olid enamustel varbad valusad, aga tuju hea. Meid õnneks lasti igal pool sisse. Me harjutasime bussis oma kava, laulsime ja rääkisime kuidas peavad asjad olema.

Jõulutervitus Mõniste valla rahvale!

Käes on imeline ja kaunis jõuluaeg. Leidke aega küünlavalgel istumiseks ja mõtisklemiseks, vaadake tagasi peagi mööduva aasta töödele ja tegemistele. Kindlasti oli aastast nii head, kui ka sellist, mis teeb meele mõruks. Uude aastasse võtke kaasa rõõmud ning unustage mured, ebaõnnestumised aga proovige õppida. Mina olen väga palju õppinud inimesi tundma.

Soovin teile kauneid jõule, meeleolukat aastavahetust ja palju edu, rõõme ning kordaminekuid uuel aastal!

Mõniste rahvamaja juhataja
Ave Saluorg

Jõulumeest on saatnud edu, tema põdral nelivedu
sõidab Mõnistesse ta uhke limusiiniga.
Meeleolukas on kava seda kohe näha tahan,
aastalõputrall läheb lahti jalad saavad kiiret mahvi.
MEELEOLUKAS AASTALÕPUTRALL
ootab Sind ja Sinu sõpru
27. detsembril kell 20.00 Mõniste rahvamajas
Peo paneb käima ansambel KONDOR
Õhtut juhivad Arne Nõmmik
JÕULUMEHE ETTEASTE!
Esinevad Mõniste rahvamaja rühmad oma kavadega
Kohustuslik üks number, mis peaks olema lõbus või
naljakas
Pidu jätkub diskoga DJ. Hanno Sellis
Avatud kohvik
Pilet 5 eurot
Taidlejatele tasuta!

Hooldekodu juhatajana asus tööle Monika Mägi
Mõniste Vallavalitsus kuulutas oktoobris välja konkursi
Hooldekodu Pihlakobar juhataja ametikoha täitmiseks. Juhataja
ametikoha põhieesmärgiks on hooldekodus viibivatele
elanikele nende eale ja seisundile vastava hoolduse tagamine.

Juhataja ametikohale kandideeris kaks inimest. Valituks osutus
Monika Mägi, kes asus 2. detsembril 2013 Hooldekodu
Pihlakobar juhatajana tööle. Monika Mägi on lõpetanud
Valgamaa Kutseõppekeskuse sotsiaalhoolduse erialal ning on
töötanud samal erialal.

Eve Mändmaa, vallasekretär

**Mõniste piirkonnapolitseinik on alates
käesoleva aasta detsembrist Ants Saarniit.**
Kontaktid: tel 5886 7449, meiliaadress
hans.saarniit@politsei.ee

Kõik oma rahaasjad saate korda ajada Swedbanki Pangabussis

Pangabuss peatub:

12.12.2013 kell 9.00–10.00 ja 09.01, 06.02, 06.03 ja 10.04 kell 13.00–14.00 Saru lauatehase juures.

Bussist saate nõu pangateenuste kohta, tellida ja kätte saada pangakaardi, makseautomaadist oma kontole
sularaha kanda ja välja võtta, teha arvuti abil makseid, avada hoiuseid ja sõlmida muid lepinguid.

Tutvuge Pangabussi sõiduplaani ning finantsteenuste tingimustega www.swedbank.ee. Lisainfot Pangabussi
teenuste, kellaaegade ja peatuste kohta saate 24h telefonilt 6 310 310.

Mobiilne nõustamine Varstu Kultuurikeskuses.

Tänavu oli harukordselt värvikirev sügis, mille võlu said nautida kõik. Mida kaugemale Lõuna poole, seda erksamalt palett
avaldus. Novembrikuu 13. hommik oli sombune. Jõudsime Varstu Kultuurikeskusesse varakult, kus lahke pererahvas meid juba
ootas, et hakata ettevalmistusi tegema kell 9 algavale ühisüritusele MOBI ehk selgemalt väljendudes „mobiilne nõustamine“.
Mobiilne nõustamine on Eesti Töötukassa ja kohalike omavalitsuste korraldatav üritus. Eesmärgiks on viia infot maakonna
kaugematesse piirkondadesse ning tutvustada kohaliku tööturu olukorda.

Ajajuhtimises saad oma tegevusi prioriteerida ja alustada oma päeva kõige olulisema tegevusega. Ärme jääme üksi olukordades,
kus me vajame vastuseid! Tänu esinejate sisukatele ja informatiivsetele esitlustele said julgemad Varstu ja Mõniste valla inimesed
kaasa mõelda neid huvitanud teemadel ja esitada küsimusi saalis kui ka individuaalselt peale esinemist. Aitäh, tublidele
spetsialistide: Tea Vaab; Katrin Truup, Virgi Kalda; Merike Kalda; Liisi Peets ja Jaan Veeroos.

Aitäh, tööandjatele!

OÜ Lõunapiim ja Meelis Mõttus, küsimusi esitati otse saalist ja soovitusi töötajatele jagati rõõmuga. Seekord oli uudne ja
kaasaegne lahendus Varstu Keskkooli õpilastelt, kes aitasid tööandjate igapäevategevusi läbi videopildi vaatajateni tuua.
Videomontaazi abil said vaatajad teada, milliseid kaasaegseid seadmeid kasutavad tootjad oma töös ja millised plaanid tulevikus ees
ootavad. Intervjueriti Edgar Koltsi Taarapõllu Talu omanikku; OÜ AP Puit –Andrus Ploomi; Ühinenud Farmide AS Varstu
Piimaühistu tegevjuhti Indrek Nõmme.

Täname Varstu Keskkooli ja tublisid julgeid ning asjalikke noori!

Vähe on neid inimesi, kes teevad pingutusi enda arenguks, kuna oskused nõuavad aega, harjutamist ja ohverdusi. Edu õpingutes ja
filminduses!

Ürituse planeerimine algas juba kevadel, esimesi mõtteid mõlgutasime koos aktiivsete vallaelanikega. Tänu teile: Evi, Endel,
Helle, Janno, Rait ja Sirle - olete teinud väärtuslikku kogukonna tööd.

Parim koostöö, mis siiani on olnud! Aitäh, Varstu ja Mõniste vallavanemad. Eriline tänu Varstu valla sotsiaaltöötajale Signele.

Täname teid kõiki osalemise eest ja loodame, et suutsime sombusesse sügispäeva tuua igähele teist midagi olulist. Osalege julgesti
ka edaspidi üritustel. Hoidke oma kogukonda ja andke omapoolne panus, et siin oleks jätkuvalt hea ja turvaline elada!

Rahulikku Jõuluaega!
Eesti Töötukassa Võrumaa osakond

Ilo Vendik

17.12.1955 – 02.11.2013

Alma Kirch

19.08.1927 – 08.11.2013

Endla Puudist

26.06.1923 – 22.11.2013